

LBRIS

We know
books

DEMETER LÁSZLÓ

BARÓT ÉVSZÁZADAI

Barót, 2024.

Bevezető gondolatok	5
Barót története dióhéjban	10
Fontosabb látnivalók Baróton	21
Barót régi képeslapokon, fényképeken	49
Híres barótiak	78
Egy kis adalék	81
Néhány Barót történetével (is) foglalkozó hasznos könyv	82
Epilógus	84
Barót első írásos említésének 800. évfordulója tiszteletére szervezett ünnepség képekben 2024. augusztus 10.	87

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Barót első írásos említését tekintve Székelyföld második legrégebbi települése (a városhoz tartozó Miklósvár után). 2024-ben ünnepeljük a város nyolcszáz éves évfordulóját. Büszkék lehetünk e nyolc évszázadra, és büszkék lehetünk mindazon értékekre, melyet eleink létrehoztak, és mi őrzünk, továbbfejlesztünk, az utánunk jövőkre hagyunk örökségül.

Barót Erdővidék központjává nőtte ki magát az elmúlt évszázadok során, és mint ilyen, napjainkban is a vidék gazdasági, szociális, kulturális központja. Itt működik Erdővidék egyetlen középiskolája, egyetlen kórháza, múzeuma, számos más intézménye, egyesülete és alapítványa. Itt született vagy innen származik a magyar kultúra és történelem számos nagy alakja, kik munkásságukkal beírták nevüket a történelembe, művelődéstörténetbe, a tudományok nagy könyvébe, és kik munkásságukkal városunk hírnevét is öregbítették.

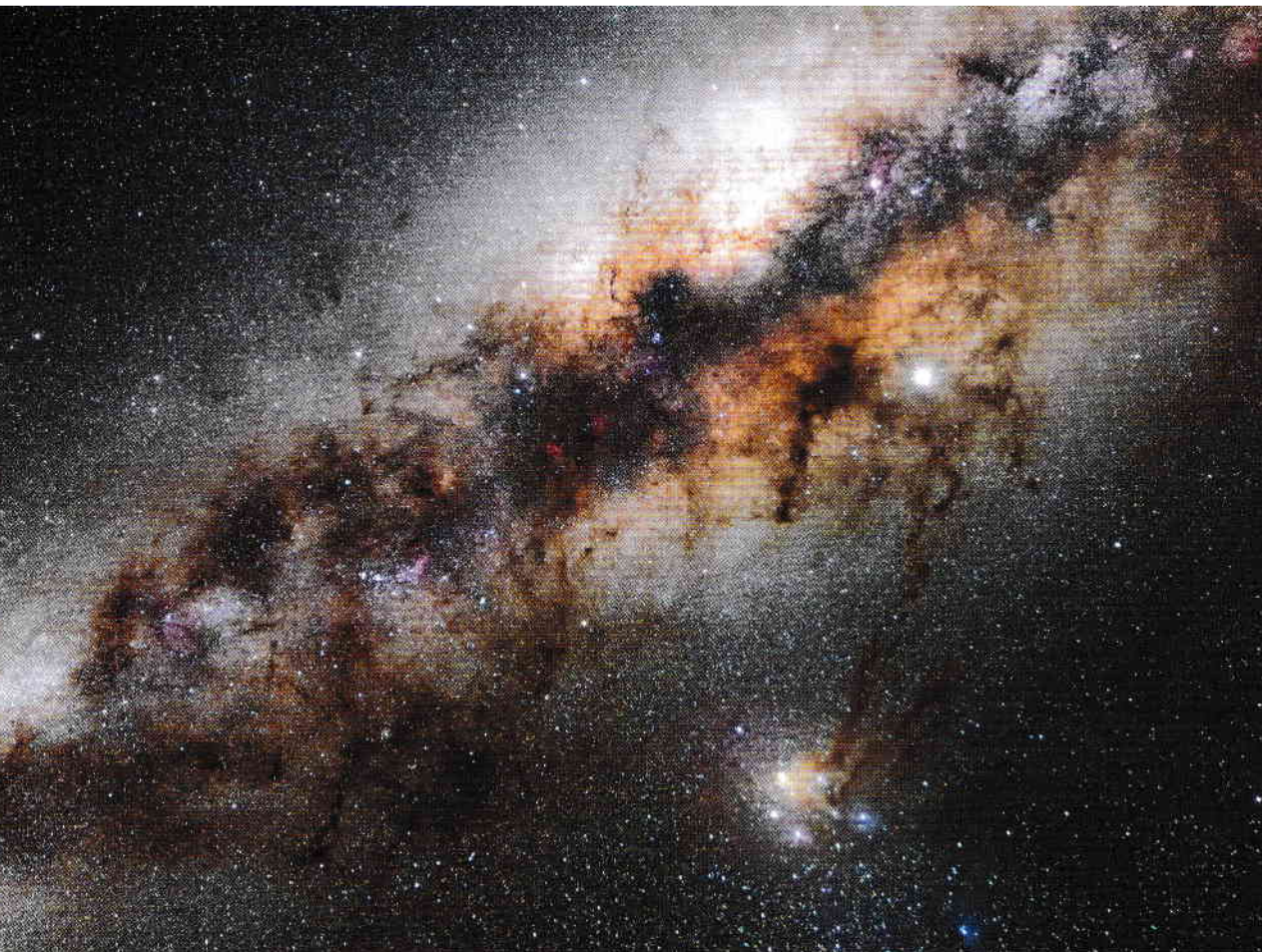
A város másik fontos értéke a vallási sokszínűségében rejlik. Míg évszázadokig a különböző felekezetek egymásnak feszültek a hit érdekét vélvén felfedezni az egymáselleniségben, ma ez a sokszínűség összekovácsolja a város közösségét, és egymásra figyelve, egymást erősítve formálódott büszke székely-magyar közösséggé a város lakossága.

Olyan örökség birtokosai vagyunk, melynek továbbvitele, továbböröklítése kötelessége a jelen generációinak. Fontos, hogy városunk Erdővidék középpontjához méltóan, a vidék felhajtó erejeként, lüktető szíveként, régi fényét erősítve legyen most is e kistérség erős központja.

Ezt az örökséget, és a város jelenét kívánjuk bemutatni e kötet lapjain, számítva arra, hogy az itthonlakók, az elszármazottak és a városunk iránt érdeklődő vendégek egyaránt haszonnal és érdeklődéssel forgatják azt.

Jelen kötet pusztán izelítőt kíván nyújtani a város múltjából, jelenéből, értékeiből. Bővebb ismertetés egy minden tudományterületre kiterjedő, többszerzős szakmonográfia feladata lenne.

A végtelen világegyetem hatalmaságában a mi kis városunk egy porszem, vagy még annál is kisebb, de nekünk a világ közepe Barót.

Közelebbről nézve láthatjuk a Földet, és rajta a Kárpát-kanyart. Itt már értő szem, dobbanó szív felfedezheti a helyet, ahol Barót van.

Ha mindezt közelről szemléljük, szemünk elé tárul a Dél-Hargita lábánál elterülő nagymúltú település, melyről így ír Baróti Szabó Dávid Barótról Ekloga című versében:

(Kép: HE)

Barót...mint egy gyönyörű kert, olly vala minden
Részeiben: mind válogatott füvet hoz vala réttye;
Tiszta merő búzát termeszte határa; folyóji
Meg-víttak színekkal akár melly finom ezüsttel.

BARÓT TÖRTÉNETE DIÓHÉJBAN

Barót Erdély legkeletibb megyéjében, Kovászna megyében, a történelmi Háromszéken helyezkedik el, Erdővidék gazdasági és szellemi központja. Barót városhoz közigazgatásilag további öt település tartozik: Miklósvár, Köpec, Bodos, Bibarcfalva és Felsőrákos.

A város a megyeszékhelytől, Sepsiszentgyörgytől északra 48 kilométerre helyezkedik el. Megközelíthető közúton Sepsiszentgyörgy, illetve Csíkszereda felől Mikóújfalunál a 122-es számú megyei útra térve, és Brassó illetve Székelyudvarhely felől a 131-es számú megyei úton. A városhoz közeli Ágostonfalván van vasútállomás, mely a Brassó-Segesvár vonalon található. A vasútfejlesztéseknek köszönhetően előreláthatólag az ágostonfalvi állomás megszűnik, és Ürmös érintésével szelik át a vonatok Erdővidéket. Az utóbbi évek jelentős vívmánya, hogy a legközelebbi nemzetközi repülőtér a városhoz közel, a Brassó melletti Vidombákon kezdett működni a közelmúltban.

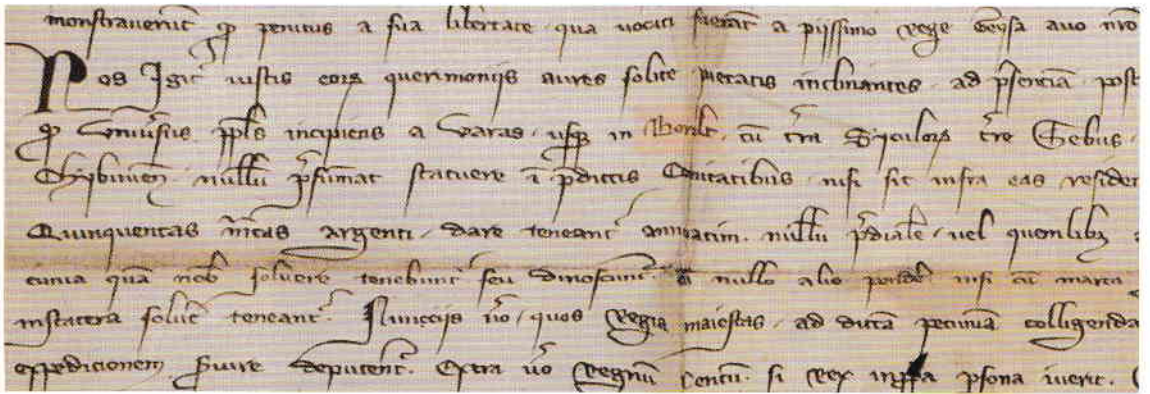
Barót keleti fele - madártávlati kép (Kép: HE)

A város nevének eredetéről több elmélet is ismert. Van aki a honfoglaló magyarok Barót nemzetségéből származtatja a város nevét. Tény, hogy a történeti források szerint a Baróti vezetéknévű család utolsó tagjai a 17. század végén haltak meg, és mint köztiszteletben álló személyeket, egyes családtagokat a római katolikus templom szentélyében az oltár elé temettek el.

A néveredettel kapcsolatos további feltételezések sorába illeszkedik, hogy egyes nyelvészek azt állítják, hogy a *bara oldu* besenyőül szürke menyétet jelent, és innen származhat a település neve. Van egy kedves legenda is, mely szerint a tatárjáráskor egy fiatal pár menekült, bujdosott a rengeteg erdőben, és az erdő széléről megpillantották a szép medencét. Felkiáltottak, hogy „*bár ott lenne nyugalomunk helye*”. Ebből a felkiáltásból, a ’*bár ott*’-ből lett Barót.

Bármi legyen is az igazság, tény, hogy a város nevét már 1224-ben oklevél említi. A II. András, Magyarország királya által kibocsájtott oklevélben található *Boralt* alakban a város neve, ahol a szászoknak adományozott föld egyik határpontjaként említik a települést. Első írásos említését tekintve Barót Székelyföld második legrégebbi települése. Az első a Baróthoz tartozó Miklósvár, melyet egy szintén II. András által kibocsájtott oklevél említ először 1211-ben. Az eredeti oklevél nem maradt fenn. Az Andreamum Károly Róbert király általi megerősítése maradt fenn a Nagyszebeni Állami Levéltárban 1317-ből.

„Ita tamen quod universus populus incipiens a Waras usque in Boralt cum terra Siculorum terrae Sebus et terra Daraus.”

„Hogy az egész nép Várostól Boraltig (Barótig) . . . egy nép legyen.”

Részlet az Andreamumból (kép és szöveg)

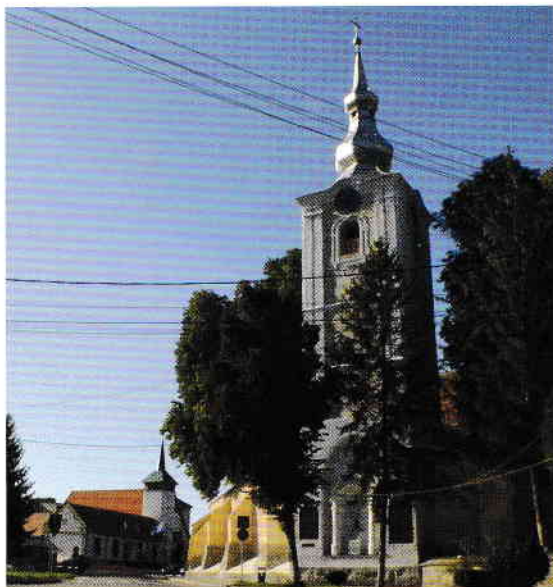

1332-1334 között Barót neve szerepel a pápai tizedjegyzékben is, mint a vidék egyik jelentős plébániája. Egy 1415-ben kelt oklevélből a székelyek várépítő szándéka tűnik ki, és ebben az oklevélben szerepel Agosthy Kelemen de Barot falu nevű személy is.

Barót neve a középkor és újkor során több oklevélben szerepel, és a századok folyamán Erdővidék legjelentősebb településévé fejlődött.

A fejedelemség korában Barcsai Ákos rövid fejedelemsége idején esett meg Barót történetének egyik legtragikusabb eseménye. A roppant adóztatás miatt a székelység szembefordult a fejedelemmel és a Barót vize bal partján, Köpec felé a Cseme rétjén szállt táborba. A felbőszült fejedelem testvérét, helytartóját, Barcsai Gáspárt küldte 1660-ban a székely tábor ellen. Barcsai Gáspár szétverte a baróti tábort, az elfogottak fülét levágatta és zsákba rakva küldte bátyjának a győzelem bizonyságául.

A reformációkor Barót lakói megmaradtak a római katolikus hitben, az összes többi erdővidéki településsel ellentétben. A hagyomány szerint egy Baróti Kata nevű asszony összegyűjtötte a településről a lányokat, asszonyokat, és nyársakkal, dorongokkal elállták a hittérítők előtt a templom bejáratát. A hittérítők és az őket kísérő katonák azt mondták, hogy ők asszonyokkal nem harcolnak, így nem bántották a barótiakat, akik megmaradtak mindvégig a római katolikus hitben.

Barót főtere a római katolikus és református templommal (Kép: HE)

1788. január 13-án kelt, de csak egy bő évre rá publikált rendelete értelmében II. József császár a baróti közösségnek vásártartási engedélyt adott minden hét szerdára. Azóta töretlenül közel két és fél évszázada Baróton minden szerdán vásár, azaz piac van.

II. József császár magyar és német nyelvű rendelete Barót vásártartási jogáról

Erdővidék az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején jelentős mértékben hozzájárult a haza védelméhez. Több száz honvéd és nemzetőr vett részt a harcokban szerte az országban. Bodvajban öntötte Gábor Áron Háromszék önvédelmi harcának első három ágyúját. Az 1848. december 9-i köpeczi vesztes csata, és Köpec felégetése után a háromszéki hadak december 13-án a Rikában fényes győzelmet arattak a császári hadak felett.

1872-től 2014-ig folyamatos volt a szénbányászat a vidéken. Az utóbbi időszakban Barót volt az erdővidéki szénbányászat központja. A bánya fénykorában több mint 3000 embernek adott munkát.

A baróti központú szénbányászat kezdete Köpecbányához köthető

